

Rapport

Corona en gedrag

14 mei 2020

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2020/47

Datum

mei 2020

Auteurs

Wietse van Engeland
Peter Kanne

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Belangrijkste uitkomsten	4
2	Daagvlak voor maatregelen	7
2.1	Steun voor coronamaatregelen neemt iets af	7
2.2	Lage besmettingsgraad, 1,5-meter voorwaarden voor versoepeling	8
3	Gezondheid en gedrag	10
3.1	4 procent was/is besmet met coronavirus; helft NL kent iemand	10
3.2	Altijd 1,5 meter afstand lukt slechts 40% altijd	11
3.3	Eenzaamheid neemt toe, vooral onder jongeren	13
3.4	Slechts een derde denkt dat 1,5 meter-samenleving gaat werken	14
4	Onderzoeksverantwoording	15

1 Belangrijkste uitkomsten

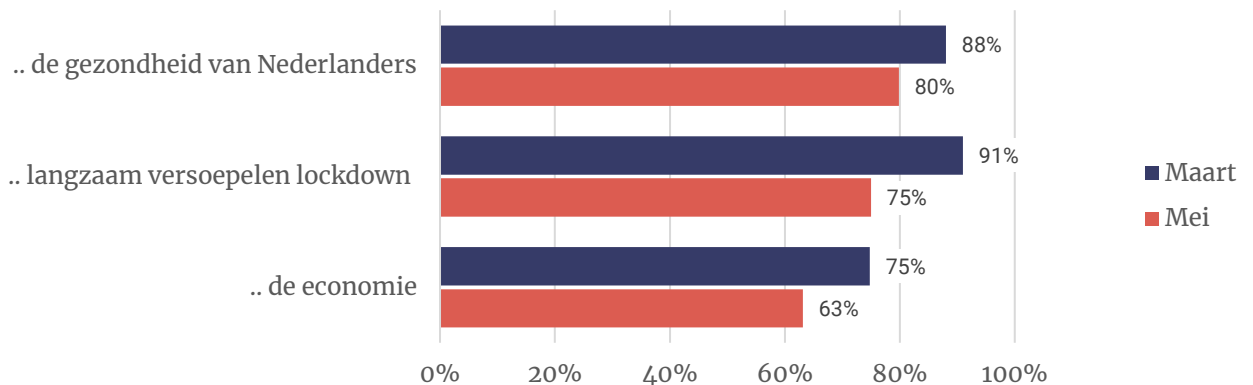
Steun voor coronamaatregelen neemt iets af

Er is nog steeds steun voor de coronamaatregelen van het kabinet, maar deze neemt wel wat af. Het grootst is het verval met betrekking tot de lockdown. Ruim een maand geleden stond maar liefst 91 procent achter de “intelligente lockdown” zoals het kabinet het noemde, nu steunt 75 procent de langzame versoepeling van de maatregelen.

De steun voor de maatregelen m.b.t. de economie is ook nog ruim (63%), maar dit was eind maart nog 75%.

Figuur 1

Staat volledig/grotendeels of achter maatregelen met betrekking tot...

Meerderheid steunt geleidelijk versoepelen, maar focus op economie

Er is differentiatie in hoe en hoe snel dit zou kunnen volgens de Nederlanders. Dit heeft vooral te maken met de wens de economie weer (sneller) aan de gang te helpen.

Zeven procent zou alles (zowel economie als het publieke leven) weer helemaal vrij willen geven. Een groter deel (18%) vindt dat wel de economie, maar nog niet het publieke leven volledig opengesteld moet worden.

Een minderheid van zes procent is van mening dat de maatregelen weer aangescherpt moeten worden, meer bedrijven dicht moeten en mensen thuis moeten blijven.

Het grootste deel (bijna twee derde) steunt echter de aanpak van de Nederlandse regering om de regels voor samenleving en economie geleidelijk te versoepelen.

Anderhalve meter samenleving voorwaarde voor versoepeling; maar minderheid ziet dit als realistisch

Volgens vier op de tien (42%) zou het volledig openstellen van het publieke leven én de economie pas kunnen als de anderhalvesamenleving te realiseren is of wanneer de R0 onder de 1 is en het virus in omvang dus niet meer toeneemt.

Echter, slechts ruim een derde (37%) denkt dat de 1,5 meter-samenleving te realiseren is en ruim diekwart ergert zich nu al aan mensen die geen 1,5 meter afstand houden.

Vier procent Nederlanders besmet (geweest) met coronavirus; helft Nederlanders kent iemand

Van alle Nederlanders zei in maart 1,5 procent besmet te zijn (geweest)¹, nu is dat 3,9 procent, dit zouden om en nabij 650 duizend² mensen zijn. De gevonden 3,9 procent komt redelijk overeen met wat bloedbank Sanquin midden april berekende, toen zou zo'n 3 procent van de Nederlanders antistoffen tegen het coronavirus hebben aangemaakt³.

Ongeveer de helft van alle Nederlanders heeft mensen in de naaste omgeving die het coronavirus (gehad) hebben.

1,5 meter afstand lukt slechts 40 procent altijd

Bijna alle Nederlanders (95%) proberen buiten minstens 1,5 meter afstand te houden van anderen. Iets minder dan een maand geleden, toen 99 procent dit zei te doen.

Meer dan de helft van mensen zegt alleen dat dit niet altijd lukt, al doen ze hun best.

De meeste Nederlanders proberen ook de andere maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus te volgen: driekwart probeert na thuiskomst minstens 20 seconden de handen te wassen, 83 procent probeert in hun elleboog of papieren zakdoek te niezen.

Animo voor mondkapjes beperkt

De animo voor het dragen van een mondkapje is niet groot. Op dit moment draagt 4 procent van de Nederlanders z'n kapje (of monddoekje). Eén op zeven (14 procent) vindt dat iedereen in Nederland buiten altijd een mondkapje zou moeten dragen. Als het dragen van een mondkapje verplicht wordt zou 58 procent zeker een mondkapje gaan dragen.

Eenzaamheid neemt toe, vooral onder jongeren

Ongeveer drie op de tien Nederlanders voelt zich eenzamer door de crisis. Ten opzichte van maart zijn jongeren zich vaker eenzamer gaan voelen, meer dan de helft (55%) van de jongeren voelt zich eenzamer door de crisis. De grootste stijging van gevoelens van eenzaamheid komt voor onder 25- tot 34-jarigen, van hen zegt nu bijna de helft zich eenzamer te voelen dan voor de crisis.

Zes op de tien heeft vertrouwen in de maatregelen om verspreiding tegen te gaan

Het merendeel van de Nederlanders (62%) denkt dat de maatregelen die het sociaal contact inperken helpen om de verspreiding van het virus tegen te gaan, al laat dit wel een afname ten opzichte van maart zien. Opvallend genoeg zijn mensen die zelf het virus hebben (gehad) of van wie iemand in het gezin het virus had pessimistischer over de maatregelen: van deze groep denkt 39 procent dat de maatregelen *niet* werken en denkt maar 41 procent dat de regulering van het sociale contact de verspreiding van het virus *wel* zin heeft.

¹ 'Nederlanders houden zich aan corona-regels; vooral jongeren eenzaam', I&O Research. <https://www.ioresearch.nl/actueel/nederlanders-houden-zich-aan-corona-regels-vooral-jongeren-eenzaam/>

² Rekening houdend met onnauwkeurigheidsmarge (0,8%): tussen 3,1 en 4,7 procent, ofwel tussen 500.000 en 800.000 mensen.

³ Trouw, 16 april 2020: "Naar schatting heeft zo'n 3 procent van de Nederlanders inmiddels antistoffen aangemaakt tegen het coronavirus."

<https://www.trouw.nl/binnenland/groepsimmunititeit-die-is-in-nederland-nog-ver-te-zoeken~bd73c307/>

Het merendeel (60%) van de Nederlanders probeert ook om niet op bezoek te gaan bij anderen, maar slechts 35 procent zegt dat dit ook goed lukt. Een forse minderheid van 40 procent zegt dit ook niet te proberen.

1,5-meter samenleving en lage besmettingsgraad voorwaarden voor versoepelen lockdown

Bijna twee derde van de Nederlanders steunt de aanpak van de Nederlandse regering om de regels voor samenleving en economie geleidelijk te versoepelen. In totaal wil een kwart van de bevolking de economie weer volledig open stellen, waarbij alle bedrijven weer open zijn. Welke voorwaarden stellen Nederlanders aan het open stellen van het publieke leven en economie? Volgens vier op de tien zou dat kunnen wanneer de anderhalvemeter samenleving te realiseren is of wanneer de R_0 onder de 1 is en het virus in omvang dus niet meer toeneemt. Voldoende capaciteit op de intensive cares en groepsimmunititeit is voor respectievelijk een derde en een kwart een voorwaarde.

Verantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 2.076 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Dit onderzoek vond plaats van donderdag 7 tot dinsdagochtend 12 mei 2020.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=1.916). Daarnaast zijn 160 deelnemers via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

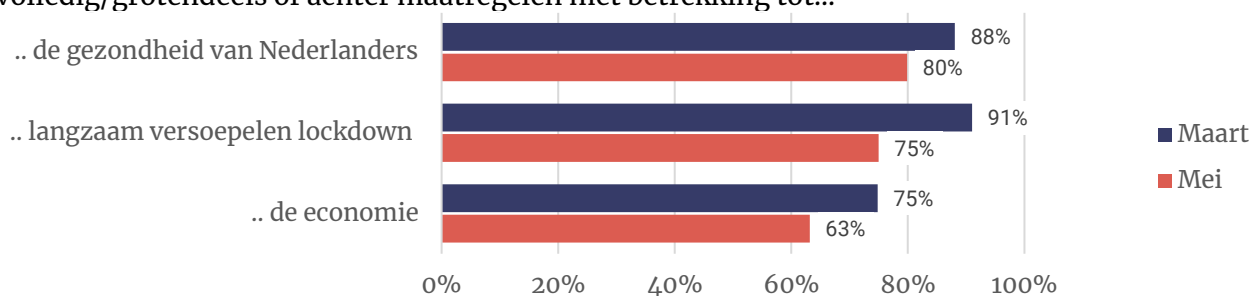
2 Draagvlak voor maatregelen

2.1 Steun voor coronamaatregelen neemt iets af

Ruim een maand geleden stond maar liefst 91 procent achter het ‘thuisblijfbeleid’ (of, de “intelligente lockdown” zoals het kabinet het noemde) en 88 procent achter de maatregelen met betrekking tot de gezondheid van de Nederlanders. Begin mei is die steun er nog steeds, maar deze neemt wel af. Het grootst is het verval met betrekking tot de lockdown. Toen eind maart het devies was: horeca en groot deel economie op slot, thuisblijven, 1,5 meter afstand als je toch naar buiten moet en handen wassen, stond 91 procent daar achter. Nu er langzaam wordt begonnen met een exit is de steun daarvoor nog 75 procent.

Figuur 1

Staat volledig/grotendeels of achter maatregelen met betrekking tot...

Voorrang aan economie

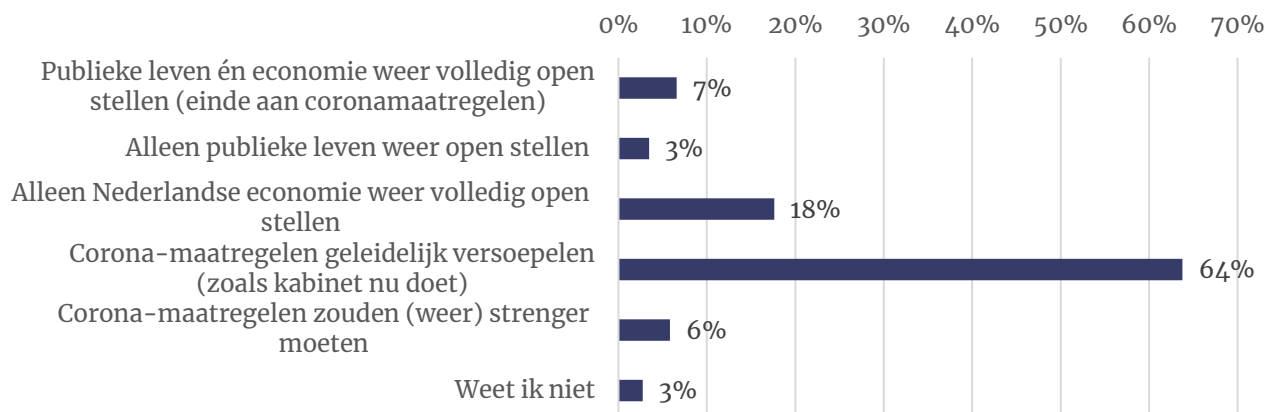
Hoewel dus grote delen van de Nederlanders achter de versoepeling van maatregelen staan zoals het kabinet ze nu doorvoert, zien we differentiatie in hoe en hoe snel dit zou kunnen. Dit heeft vooral te maken met de wens de economie weer (sneller) aan de gang te helpen.

Bijna twee derde van de steunt de aanpak van de Nederlandse regering om de regels voor samenleving en economie geleidelijk te versoepelen (figuur 2). Zeven procent zou alles (zowel economie als het publieke leven) weer helemaal vrij willen geven. Een groter deel 18% vindt dat wel de economie, maar nog niet het publieke leven volledig opengesteld moet worden.

Een minderheid van zes procent is van mening dat de maatregelen weer aangescherpt moeten worden, meer bedrijven dicht moeten en mensen thuis moeten blijven.

Figuur 2

Vindt u dat de Nederlandse regering de regels voor samenleving en economie verder moet versoepelen of juist niet? Welk van onderstaande opties lijkt u het best?

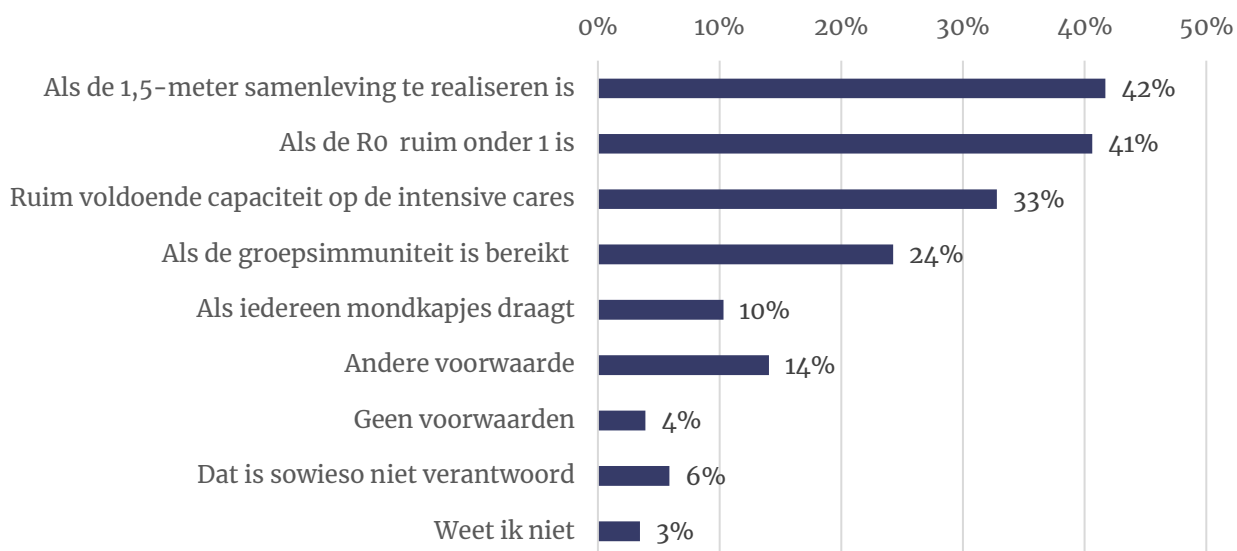
2.2 Lage besmettingsgraad, 1,5-meter voorwaarden voor versoepeling

Welke voorwaarden stellen Nederlanders aan het openstellen van het publieke leven en economie? Volgens vier op de tien (42%) zou dat kunnen wanneer de 1,5-meter samenleving te realiseren is of wanneer de R_0 ruim onder de 1 is en het virus in omvang dus niet meer toeneemt. (Overigens zien we in paragraaf 3,4 dat slechts 37% denkt dat de 1,5 meter-samenleving te realiseren is en ruim diekwart ergert zich nu al aan mensen die geen 1,5 meter afstand houden).

Voldoende capaciteit op de intensive cares en groepsimmunititeit is voor respectievelijk een derde en een kwart een voorwaarde. Een andere voorwaarde die genoemd wordt (onder 'anders') is de beschikbaarheid van een vaccin. Pas wanneer dat vaccin er is kan de Nederlandse samenleving volgens deze mensen weer open.

Figuur 3.

Onder welke voorwaarden denkt u dat het volledig open stellen van het publieke leven én economie verantwoord is?

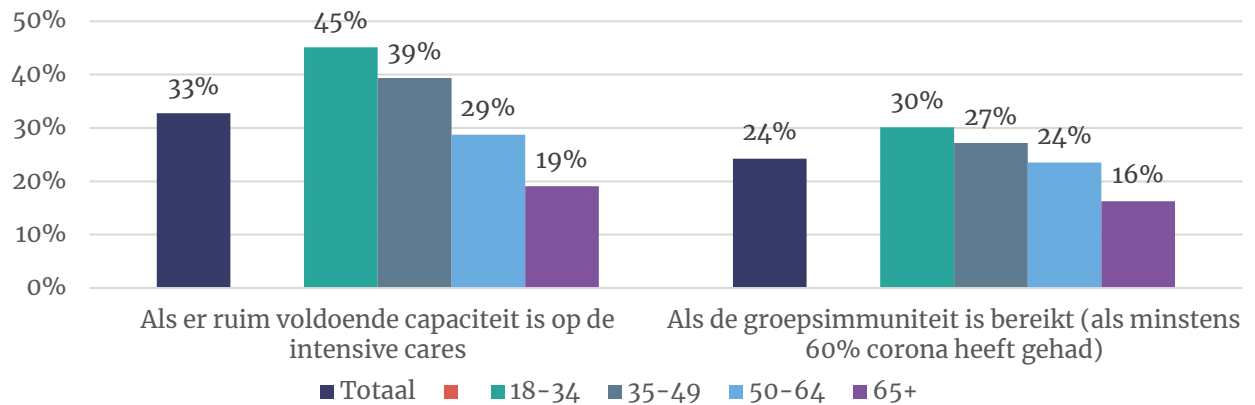

Jongeren stellen meer voorwaarden

Opvallend is dat jongeren vaker voldoende IC-capaciteit en groepsimmunititeit noemen dan ouderen (figuur 4). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat ouderen minder baat van deze maatregelen verwachten: voor het bereiken van groepsimmuniteit geldt dat een meerderheid van de bevolking de ziekte gehad moet hebben, terwijl ouderen een groter risico op ernstige gevolgen van het virus lopen.

Figuur 4

Onder welke voorwaarden denkt u dat het volledig open stellen van het publieke leven én economie verantwoord is? – uitgesplitst naar leeftijd

3 Gezondheid en gedrag

3.1 4 procent was/is besmet met coronavirus; helft NL kent iemand

Van alle Nederlanders zei in maart 1,5 procent besmet te zijn (geweest)⁴, nu is dat 3,9 procent, dit zouden dus om en nabij 650 duizend⁵ mensen zijn. Ongeveer de helft zegt geen mensen te kennen die het coronavirus gehad hebben (Figuur 5).

Figuur 5

Bent u zelf besmet (geweest) met het coronavirus of kent u mensen die besmet zijn of waren? Welke van onderstaande situaties gelden voor u?

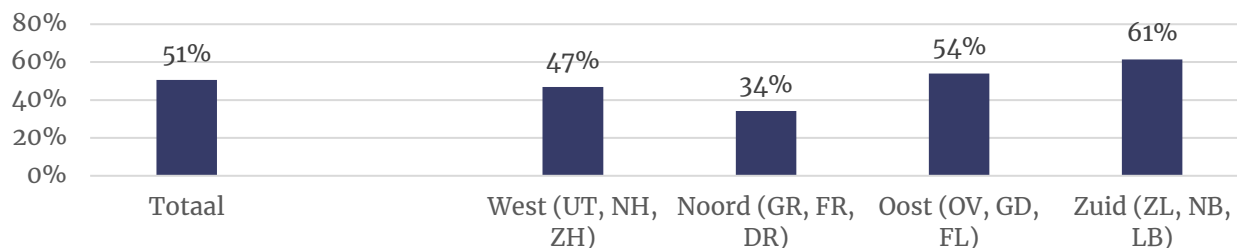
Meer antwoorden mogelijk, 9 sluit de rest uit.

Inwoners van de zuidelijke provincies kennen vaker iemand die besmet is geweest, inwoners van de noordelijke provincies minder vaak (figuur 6).

Figuur 6

Ik ken zelf mensen die besmet zijn (geweest) - percentage naar regio

⁴ <https://www.ioresearch.nl/actueel/nederlanders-houden-zich-aan-corona-regels-vooral-jongeren-eenzaam/>

⁵ Rekening houdend met onnauwkeurigheidsmarge (0,8%): tussen 3,1 en 4,7 procent, ofwel tussen 500.000 en 800.000 mensen.

3.2 Altijd 1,5 meter afstand lukt slechts 40% altijd

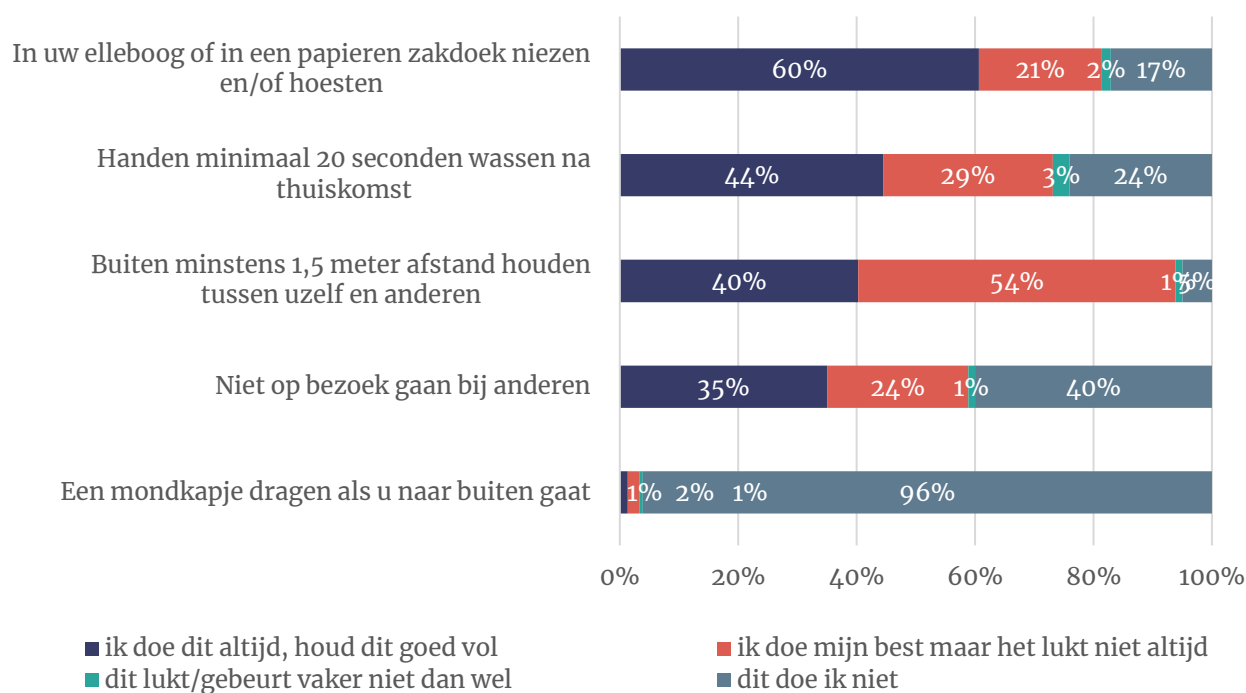
Bijna alle Nederlanders (95%) proberen buiten minstens 1,5 meter afstand te houden van anderen (figuur 7). Een maand geleden vonden we hier nog 99 procent⁶. Meer dan de helft van mensen zegt alleen dat dit niet altijd lukt, al doen ze hun best.

De meeste Nederlanders proberen ook de andere maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus te volgen: driekwart probeert na thuiskomst minstens 20 seconden de handen te wassen, 83 procent probeert in hun elleboog of papieren zakdoek te niezen.

Het merendeel probeert ook om niet op bezoek te gaan bij anderen, maar slechts 35 procent van de Nederlanders zegt dat dit ook goed lukt. Een forse minderheid van 40 procent zegt dit ook niet te proberen. Slechts drie procent van de Nederlanders draagt een mondkapje wanneer ze naar buiten gaat, en in totaal één procent zegt dit ook altijd goed vol te houden.

Figuur 7

Wilt u per gedraging aangeven in hoeverre u dit doet?

⁶ 'Nederlanders houden zich aan corona-regels; vooral jongeren eenzaam', I&O Research. <https://www.ioresearch.nl/actueel/nederlanders-houden-zich-aan-corona-regels-vooral-jongeren-eenzaam/>

Figuur 8

Welke van deze gedragingen verricht u zelf (wel eens)?

3.3 Eenzaamheid neemt toe, vooral onder jongeren

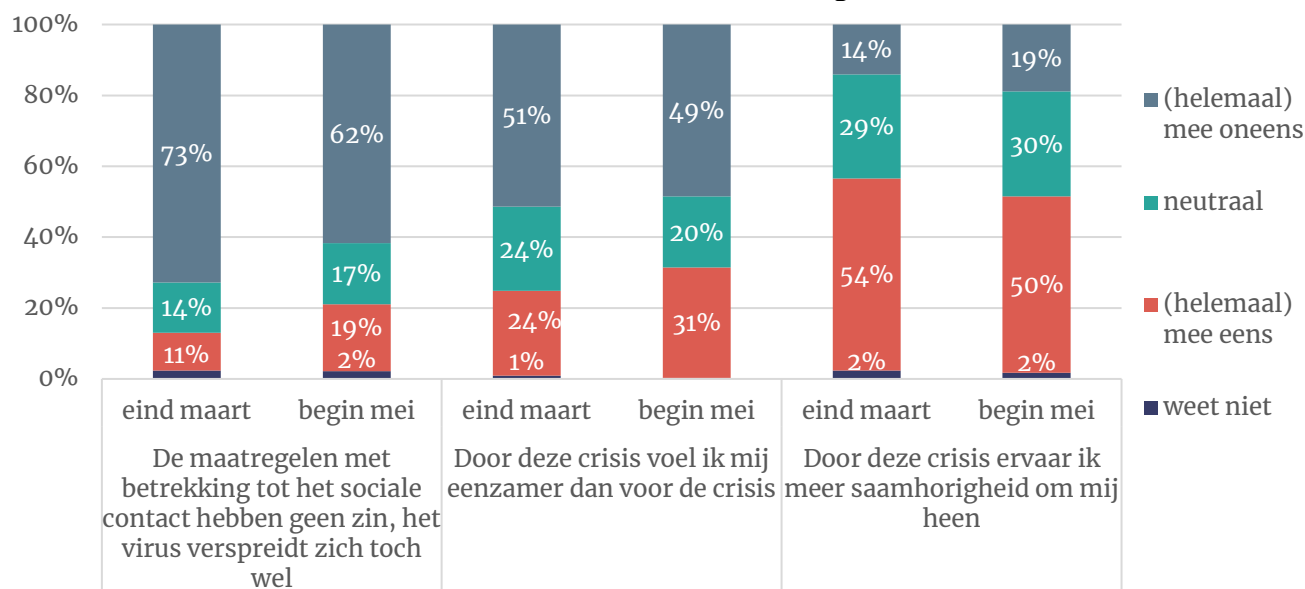
Ongeveer drie op de tien Nederlanders voelen zich eenzamer door de crisis.

Hoewel jongeren tussen 18 en 24 jaar niet vaak alleen wonen (slechts 2%) is het toch de leeftijdsgroep die zich het vaakst eenzamer is gaan voelen door de crisis. Ten opzichte van maart zijn jongeren zich vaker eenzamer gaan voelen, meer dan de helft van de jongeren voelt zich eenzamer door de crisis (figuur 9). De grootste stijging van gevoelens van eenzaamheid komt voor onder 25- tot 34-jarigen, van hen zegt nu bijna de helft zich eenzamer te voelen dan voor de crisis.

Het merendeel van de Nederlanders (62%) denkt dat de maatregelen die het sociaal contact inperken helpen om de verspreiding van het virus tegen te gaan, al laat dit wel een afname ten opzichte van maart zien. Opvallend genoeg zijn mensen die zelf het virus hebben (gehad) of van wie iemand in het gezin het virus had pessimistischer over de maatregelen: van deze groep denkt 39 procent dat de maatregelen *niet* werken en denkt maar 41 procent dat de regulering van het sociale contact de verspreiding van het virus *wel* zin heeft.

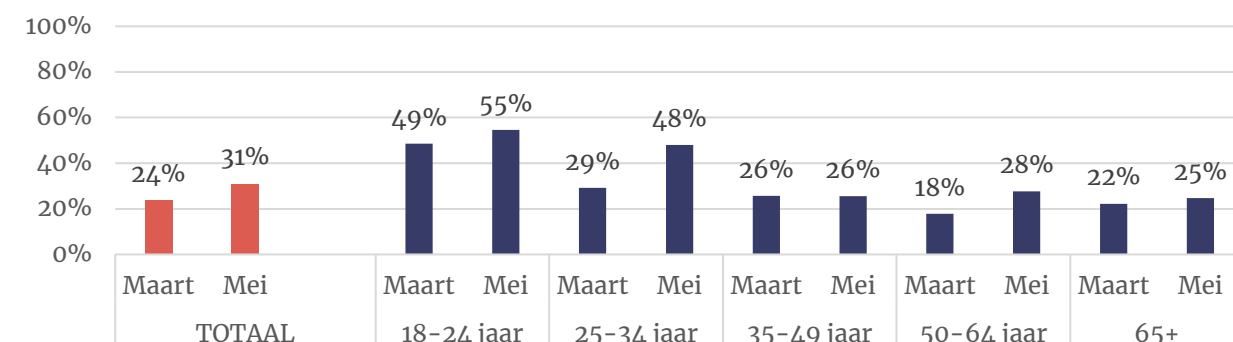
Figuur 8

In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

Figuur 9

Door deze crisis voel ik mij eenzamer dan voor de crisis - uitgesplitst naar leeftijd.

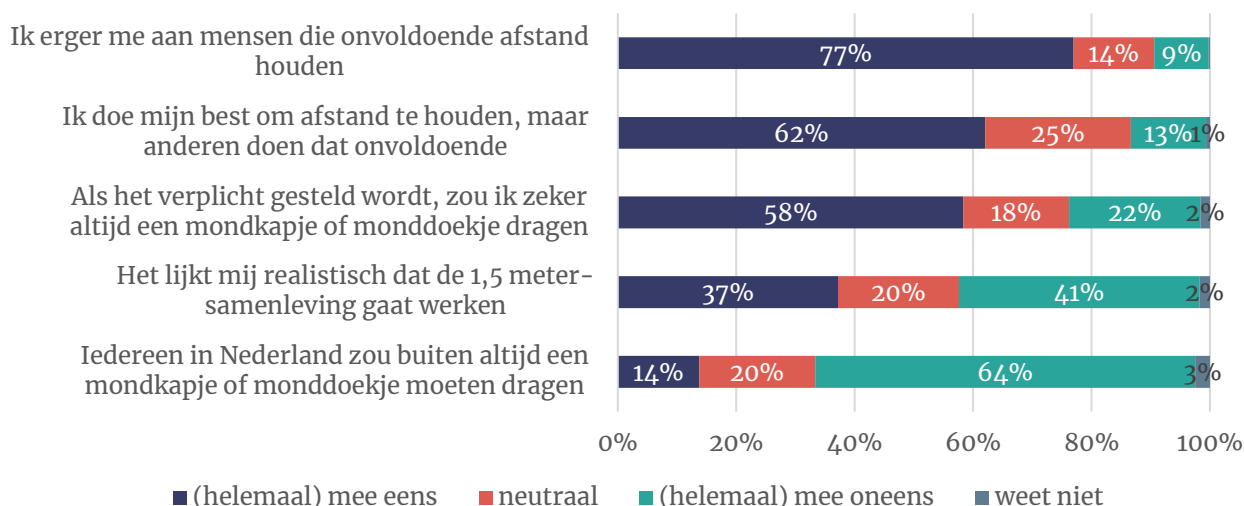
3.4 Slechts een derde denkt dat 1,5 meter-samenleving gaat werken

Van de Nederlanders denkt 37 procent dat de 1,5 meter-samenleving gaat werken, 41 procent denkt van niet. Ruim driekwart (77%) ergert zich aan mensen die geen afstand houden.

De animo voor een mondkapje is niet groot: slechts 14 procent vindt dat iedereen in Nederland buiten altijd een mondkapje zou moeten dragen. Maar als het dragen van een mondkapje verplicht wordt zou 58 procent zeker een mondkapje gaan dragen.

Figuur 10

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

4 Onderzoeksverantwoording

Verantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 2.076 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Dit onderzoek vond plaats van donderdag 7 tot dinsdagochtend 12 mei 2020.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=1.916). Daarnaast zijn 160 deelnemers via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van 2.076 uitkomst van 50 procent is er sprake van een marge van plus of min 2,1 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl